

● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA

● Rožanci prvič v KD Španski borci

Kulturni dom ŠPANSKI BORCI

Prvi petek v septembru se je folklorna skupina »Tine Rožanci« iz Ljubljane prvič predstavila s celovečernim koncertom pred polno dvorano KD Španski borci. Skupina že 33 let goji ljudsko izročilo narodov in narodnosti Jugoslavije in s svojim programom uspešno nastopa tako doma kot drugod širom po Evropi in Aziji. Letos je uspešno zastopala našo državo na mednarodnem folklorinem festivalu v Franciji.

Svoj program je ta večer pričela skupina z živahnimi gorenjskimi plesi in nadaljevala program z enimi najstarejših zapisanih plesov na Slovenskem — z liričnimi belokranjskimi plesi. Iz Bele krajine se je preselila na Notranjsko in nam prikazala tamkajšnje plesne in pesmi ter izredno zanimive noše. Slovenski del programa so Rožanci končali s plesi iz Prekmurja, ki prikazuje odhod fantov na nabor.

Za tem se je predstavil tamburaški orkester z dvema solo točkama. Program drugih jugoslovanskih narodov in narodnosti pa so pričeli s solističnim albanskim ljubezenskim plesom Šoto. Prvi del programa je skupina končala s temperamentnimi plesi iz Povardarja, za katere je značilen sedem in devetminutski ritem ob spremljavi značilnega velikega bobna, imenovanega tapan.

V drugem delu programa smo videli barvite, živahne ples iz Šumadije, katerim kontrast so bili elegantni plesi Splita iz 17. stoletja ob spremljavi tamburice. Z Jadranske obale smo se preselili v vzhodno Srbijo, od tam pa na tomejo Srbije, Makedonije in Bolgarije, od koder smo videli ples pastirjev — Šopov, ki ponazarja korake in gibanje konj. Program sta popestrili dve odlično izvedeni solo točki narodnega orkestra. Svoj program je skupina končala s slikovitimi in temperamentnimi plesi iz okolice Vranja, ki jih je publika navdušeno sprejela.

Plesalci in glasbeniki so se poslovili s pesmijo Nocoj je ena luštna noč v upanju, da se bodo še srečali s publiko in dvorano, ki jih je tako prisrčno sprejela.

PIA BARBORIČ

Izgubili smo Janeza Grčarja

Nenadoma je umrl Janez Grčar, dolgoletni sodelavec in član uredniškega odbora Naše skupnosti.

Še pred počitnicami se je oglašil v uredništvu. »Nekaj sem prinesel, če hočeš — tudi na zalogo!«

Izročil mi je snopič listov s pesmimi: »Veš, skoraj mi bo 40 let, torej nisem več rosno mlad...«

Tedaj pesmi nisem prebral. Sedaj pa mi oko bega po njih. 40 let: 12. oktobra bi jih dočakal, pa je bil dovolj en sam trenutek nepazljivosti, da je omahnil v smrt. In njegove življenjske postaje: matura na močvanski gimnaziji leta 1962, pa novinarsko delo pri Radiu Ljubljana, Glasu Saturnusa, radiu Glas Ljubljane, glasilu KS Zelena jama (tu bil, tudi med ustanovitelj) Izolirki — Tectumu in pri pravkar ponovno oživljenih Vesteh Izolirke.

»Ob rojstvu sem prejel predujem zla prvi obrok moškosti čas se vseeno vali naprej...«

»Kako rad bi bil ljubljeno zato še nisem pohlepen...«

»Telo kliče po počitku blede zavzet upira oči zlobni fagot...«

»Mi smo skupaj iskra ognja veleumja ne drhtimo od samozadovoljnosti izpolnjujemo čutne in nujne želje zvesto zato lahko zaspim radostno in mirno spanje...«

»V-omami hotenj sem se poleti zvil v plašč nevoščljivosti.

Vino sem zamenjal za sebe — nisem se prodal tudi daroval nisem svoje ničnosti...«

»Ugasnila je luč v predsobi mojega zaklonišča črno pismo je prišlo prepozno...«

Tak je bil Janez v sebi! Uporen in ubog v trenutkih izpovedovanja, trpko nasmejan v vsakdanu, pa zvest svoji in občni človečnosti. Takega bomo ohranili v trajnem spominu.

AM

VESTI IZ KULTURE

Kulturni dom Španski borci — knjižnica Jožeta Mazovca vabi na razstavo del gojencev slikarskega ateljeja, Center za kulturo mladih — Pionirski dom. Mentor je Lado Pengov.

V likovnem salonu KD Španski borci je do 5. oktobra odprta razstava Bojana Vasiliča!

● ZDRAVSTVO ● ZDRAVSTVO ● ZDRAVSTVO O ZDRAVSTVO ●

● POSVET O ALKOHOLIZMU IN O NAPORIH ZA ODPRAVLJANJE TE BOLEZNI V NAŠI OBČINI

KAM PLOVEMO?

Konec prejšnjega meseca so se v mali dvorani KD Španski borci sestali vsi vidnejši delavci naše občine, ki jih zadeva to vedo bolj aktualno vprašanje. Povabila jih je na pogovor občinska skupnost socialnega varstva, vodila pa je sejo Marinka Miferaj. Poročilo in akcijski program so razpravljali okrepili s svojimi izkušnjami iz boja proti tej bolezni, ki našo družbeno skupnost velja vedno več sredstev, družinam alkoholikov pa prinaša veliko gorja. Najbolj je razširjena med ljudmi med 35. in 50. letom starosti, čedalje več je med njimi žena, pa tudi že mladih.

Tudi naša občina glede na problematiko alkoholizma ni izjema. Zato je bil odziv na povabilo za posvet pričakovani in seja je potekala resnično zavzeto. Iz bogate, poglobljene in pestre razprave, v kateri so sodelovali domala vsi povabljeni predstavniki občine od republike, objavljamo nekaj izstopajočih misli.

Marinka Miferaj: »Alkoholizem je socialna bolezen in v primerjavi s tuberkulozo, ki smo jo že skoraj povsem zatrli, mnogo bolj pereča, s širšimi in globljimi vplivi na družino in družbo kot celoto. Velika težava je v tem, ker do zdravljenja prevečkrat pride šele tedaj, ko je stanje za družino in tudi za družbo že nevzdržno, prej pa družba nastopa s preveliko mero tolerancije.«

Dr. Gorazd Mravljec: »Zadnji čas je, da preidemo od besed k dejanjem. Psihatrija je vmesni člen v procesu zdravljenja. Ljudje so še premalo izobraženi in ne poznajo vseh pravic. Uzakonjenje zdravljenja za alkoholike je nemogoče, ima pa zakonec alkoholika vse možnosti, da skoz razvezni postopek »prisilne« na partnerja in ga pripravi, da se odloči za zdravljenje. To pa lahko zakonec stori še zelo zgodaj, ko družina še ni povsem razcepljena, ne pa da odlaša in naseda obljubam, ki so lahko alkoholikom vedno na jeziku.«

Človek je sprva spodbujen k pitju. Že naključno srečanje prijateljev ali znanec se začne z besedami: »Gremo kaj popit?!« Vsi naši običaji so povezani s pitjem itd. Družba sve to dopušča do trenutka, ko se prično kazati prvi znaki alkoholizma. A tedaj je že zelo zelo pozno. Že mnogo prej bi mu morali pomagati, v prvi vrsti njegovi prijatelji, sodelavci, žena in okolica.«

Petra Kočevar: »Vedno več je primerov, da alkoholik zahaja tudi v srednje šole in predhodno v domove. Že nekaj časa se govori o strežnitveni postaji na ravni mesta. Predlog je dober in potreben čimprejše realizacije, saj mladi ne sodijo v zapor.«

● VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE ●

● VZGOJNO-VARSTVENA ENOTA V NOVIH FUŽINAH IN KANALIZACIJA

Za večjo stopnjo varnosti

Vzgojno-varstvena enota v Novih Fužinah nudi vzgojo in varstvo 300 predšolskim otrokom, kolikor jih lahko sprejme. Prepotrebno družbeno varstvo se je v tej enoti pričelo kar nekaj mesecev kasneje, kot bi se moralo. Že letos februarja je bil opravljen tehnični pregled objekta, soglasja za izdajo uporabnega dovoljenja pa niso bila izdana pravočasno, tako da je bil objekt predan uporabniku — VVO Angelece Ocepke — šele 14. julija.

Med pripravami za sprejem otrok je kletne prostore enega od traktov te enote preplavila odpadna voda iz kanalizacije. Strokovnjaki so ugotovili manjšo napako na povratni loputi in jo odpravili.

Vzgojno-varstvena enota je tako pričela otroke sprejemati z enotedensko zamudo tj. 9. avgusta. Že po 15 dneh, ko je bila sprejeta približno polovica otrok, je bil vrtec ponovno preplavljen. Tokrat je bilo ugotovljeno, da bo nujno potrebno vgraditi

Čedalje več je družinskih tragedij, ki jim botruje alkoholizem. V teh primerih bi morali storiti prve korake krajani v soseskah.«

Vladimir Kitanovič: »Vsak otrok danes lahko pride v trgovino in kupi pijačo. To bi morali prepovedati, starši naj si jo sami kupijo. Mnogo je otrok, ki sami preživljajo prosti čas doma in prirejajo tako imenovane »pijančke«. Potem se pa starši sprašujejo, kako je prišlo do zasvojenosti otrok. Tudi v delovnih organizacijah so do pitja preveč strpni, ko pa do alkoholizma pride, ukrepajo skoraj zgolj disciplinsko.«

Natalija Šturm: »Organizacija RK vlaga velike napore v prosvetljanje mladine in starejših občanov. Imamo veliko predavanj o alkoholizmu in narkoma-

niji, pošiljamo propagandno gradivo, v šolah pa imamo mentorje RK, ki se povezujejo z nami in izvajajo naloge. S šolami poteka sodelovanje v redu, a tega ne moremo trditi za krajane v KS. Še slabše pa je v ozdih. Tudi o sodelovanju s klubi zdravljenih alkoholikov ne bi mogli reči vse najboljše, vendar se bomo prizadevali za boljše stike.«

Jože Petek: »Koordinacijski odbor za boj proti alkoholizmu je bil sklican nekajkrat, pa ni bil sklepčen. Navzoči člani pa so ugotavljali, da je zajezevitev alkoholizma in narkomanije v sedanji družbeni klimi prevelik zalogaj. Marsikaj bo treba preprosto prepovedati, čeprav je še toliko pripomb na administrativne ukrepe. Poglejmo tole: pri vsakem športnem društvu mora biti bife, da se srečujejo z nepremostljivimi finančnimi problemi!? Tudi z delom mladih velikokrat nismo zadovoljni, vendar vsi dobro vemo, da jim nismo priskrbeli prostorov za njihova srečanja, pa se seveda sestajajo v gostilnah.«

Franc Gruden: »Klub zdravljenih alkoholikov v Mostah ima 51 članov, skupaj z družinskimi člani pa nas je prek sto. V klubu je delo čedalje težavnejše. Že dalj časa smo brez terapevtov, ki sta na bolniški, prostor je majhen in utesnjen in ker je KZA na Vevčah razpadel, so se nekateri od tam vključili v našega. Obisk v KZA je 60%. Ko prihaja do

zdravljenja, sprva v večini delovnih organizacij obljublja omožganje obiskovanja kluba, potem pa večkrat požro besedo. Delavci, ki delajo v izmenskem delu, zelo težko prihajajo v klub.«

V razpravi so sodelovali tudi pripadniki milice, ki so postregli s podatki, o razraščanju nasilja, ki mu botruje pitje alkohola.

Pogovor pa se ni iztekel v prazno. Sprejetih je bilo nekaj povsem realnih in uresničljivih sklepov:

- prepoved prodaje alkoholnih pijač otrokom,
- regresiranje brezalkoholnih pijač (sadnih sokov) na račun višjih davkov in taks za alkoholne pijače,
- prepoved prodaje alkohola v manjših steklenicah,
- prepoved točenja alkoholnih pijač s 7. na 8. uro zjutraj,
- tesnejše sodelovanje in izmenjava informacij, usposabljanje pedagogov sociologov in drugih,
- vključevanje ozdov v delo KZA in socialnih služb,
- tesnejše sodelovanje vseh dejavnikov s kadrovskimi službami v ozdih,
- pomoč pri zaposlovanju zdravljenih alkoholikov,
- čimprejšnja uresničitve zamisli o strežnitveni postaji za mesto Ljubljana.

Sprejet je bil tudi akcijski program boja proti alkoholizmu v naši občini.

JOŽE PRAPROTNIK

● OD 14.—21. SEPTEMBRA

Teden boja proti kajenju

Kajenje je danes ena največjih nevarnosti za zdravje, a tudi nevarnost, ki se ji lahko izognemo. Zmanjševanje posledic kajenja pa je pogojeno tako s trdno podporo družinskih dejavnikov kot z osveščeno javnega mnenja in kadilcev — slednjih ob zavesti, da škodujejo sebi in drugim, ki so izpostavljeni njih razvadi.

Kajenje je nemajhen dejavnik pri pojavih pljučnega raka in karcinomov v ustih, v požiralniku, želodcu, dvanajsterniku in na mehurju, pri kroničnem bronhitisu in efizemu, pri boleznih srca in ožilja itn. Če bi se prešteli kadilci in nekadilci danes in potem spet čez deset let, bi ugotovili, da je med umrlimi veliko več kadilcev kot nekadilcev.

Ne gre za zgolj umrljivost, ampak tudi za otežkočeno dihanje in gibanje nasploh, v začetku za vrsto tegob, ki se polagoma razvrščajo v vrsto bolečin in jemljejo moč in sposobnost za normalno delo in srečno življenje. Kadilci večkrat obolevajo, zaradi stalne navzočnosti ogljikovega monoksida je njihova odpornost proti obolenju dihal bistveno zmanjšana. Mnogi med njimi se na zunaj še čutijo zdrave in

močne, vendar jih že muči bronhitis, pogosteje imajo težave s srcem, pri hoji bolečine v mečih ipd.

Kako podaljšati življenje kadilcem? Mladi naj čim kasneje sežejo — že če morejo — po cigareti, kadijo naj čimmanj škodljive cigarete. Največkrat pa lahko kadilci store sami, če opustijo to za zdrave tako zelo škodljivo razvado. Zmaga nad to razvado se ne odraža le v tem, da se bo bivši kadilec rešil marsikatero nevarnosti, ki mu je že močno ogrozila varno življenje: ta zmaga ima tudi močne psihične učinke in prijetne spremembe. Marsikdo začena po tem sicer težavnem dejanju razmišljati: »Ne, ne bom kadil, se že bolj počutim! Naj mar še naprej zastupljam svoja pljuča? Saj nisem slabič. Proglašam svojo

neodvisnost. Zdaj lahko živim brez kaje.«

Vsak bivši kadilec se veseli sprememb v življenju, ki mu jih je prinesla opustitev kajenja. Zjutraj ne izkašlja več sluzi in stanovanje ne smrdi več po uležem nikotinu, ne muči ga več slaba vest zaradi kajenja vpricho otrok, pri plavanju, teku, smučanju ali pri hoji v planine sapa vedno manj nagaja...

Organizacija Rdečega križa vraga velike napore v boj proti kajenju. To je njena stalna naloga; ne le v tem tednu. Člani RK, pedagogi, zdravniki, mentorji se zavedajo, da imajo največjo možnost v preventivi, v preprečevanju, v poučevanju mladih. Največje uspehe lahko dosežejo z vključevanjem občanov v vse oblike zdravstvene vzgoje, s prizadevanjem, da bi kadilci kajenje omejili, saj se zavedajo, da je opuščanje kajenja proces, ki je tako kot navajanje na cigarete osebni odnos človeka do svojega zdravja in do življenja.

JOŽE PRAPROTNIK

● VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE ●

● VZGOJNO-VARSTVENA ENOTA V NOVIH FUŽINAH IN KANALIZACIJA

fuzinsko enoto in so varstvo nujno potrebovali. Zato je otroke sprejelo še pred končano sanacijo. Vseh 300 otrok je bilo sprejetih 6. septembra, vzgojno-varstvena enota pa kot preventivni ukrep izvaja poostren nadzor nad delovanjem lopute.

Najnujnejše je torej opravljeno, vsekakor pa bo potrebno ugotoviti, zakaj investitor že pri projektiranju ni posebej obravnaval problematike odtoka vode v vzgojno-varstveni enoti Fužine, čeprav je tozd Kanalizacija opozorila, da je na tej lokaciji potrebna večja stopnja varnosti.

BREDA JAMA-CVETKO

OD CICIBANA DO MLADINCA

V glasbeni šoli Ljubljana Moste-Polje poje in igra prek petsto učencev

V naši glasbeni šoli smo spet pričeli s petjem in igranjem na instrumente. V novem šolskem letu se je vpisalo 450 instrumentalistov, 105 učencev bo obiskovalo malo glasbeno šolo. 20 pa samo nauk o glasbi.

Najštevilnejši so učenci klavirskega oddelka — 17 jih je, harmoniko se jih bo učilo 55, kitaro 60, kljunasto flavto 47, flavto 31, klari-

net 18, trobento 7, pozavno 5, rog 3, violino 40, violončelo 11, kontrabas eden in solopetje 11 učencev.

V novo šolsko leto smo lahko vpisali 87 novih instrumentalistov, in sicer: za klavir 18, za harmoniko 18, za kitaro 18, za violino 8, za violončelo 4, za kljunasto flavto 8, za flavto 5, za klarinet 4, za rog 1 in za solopetje 3 učence.

Zaradi omejenega vpisa učencev je bilo odklonjenih 95 učencev.

Vpisujemo samo še učence za kontrabas in vabimo učence od 14. do 18. leta starosti, da se prijavijo za ta instrument. Prepričani smo, da jim ne bo žal, saj imajo lepe možnosti v skupinskem igranju že v šolskem godalnem ansamblu.

IZ PISARNE